

IS MIJN PAARD GEZOND?

Wie de tijd neemt om goed te kijken, weet al snel wat normaal is voor zijn paard

HIPPOFOTO.BE

Iedereen wil een gezond paard. Met deze tips train je jezelf om de gezondheid van je paard beter in te schatten. Wanneer je de basis van gezondheid weet en begrijpt, valt het je sneller op als er iets niet in orde is.

TEKST EN FOTO'S **MARIANNE SLOET**

Kijken, in de diergeneeskunde 'inspecteren' genoemd, is het allerbelangrijkste hulpmiddel. Je begint zorgvuldig je paard in rust te bekijken, beginnend bij het hoofd en eindigend bij het puntje van de staart. Je bekijkt zijn lichaamshouding en beoordeelt zijn gedrag. Kleine veranderingen in houding of gedrag vallen een eigenaar die regelmatig goed naar zijn paard kijkt, veel eerder op dan een buitenstaander. Je kijkt ook naar de huid en de haren. Bij een gezond paard liggen de haren mooi aangesloten en glanst de vacht. Die glans is in de winter na bijvoorbeeld een regenbui natuurlijk wat minder, maar het gaat erom dat het haarkleed er gezond uitziet. Als jij regelmatig goed naar je paard kijkt, valt een verandering je vast op.

BEWEGING

Als het paard buiten in de wei of in de paddock loopt of binnen los of niet bijgezet aan een longe loopt, kun je de gangen goed beoordelen. Je hoeft geen paardenexpert of dierenarts te zijn om snel te leren wat 'normaal' is voor jouw paard. Gewoon kijken en vooral de rust nemen om echt goed te kijken. Daarbij dan niet letten op die mooie wapperende manen of het lieve hoofd, maar op de manier waarop je paard beweegt. Let vooral op de benen, de rug en de hals. Kijk ook of de benen symmetrisch bewegen, of het paard recht loopt en hoe ruim het paard beweegt. Afwijkingen van wat eerst normaal was voor jouw paard kunnen een signaal zijn dat er iets mis is.

ADEMHALING

Een gezond paard ademt in rust 8 tot 12 keer per minuut. Je moet vaak heel goed kijken om bij een gezond paard in rust de ademhaling te zien. Dat lukt vaak het beste door schuin achter het paard te gaan staan (pas op je eigen veiligheid) en te kijken naar

de beweging van de borstkas en vooral van de buik. De adembewegingen zijn vaak het beste laag in de flanken te beoordelen. Daar zie je ook de meeste beweging na arbeid. Na arbeid kan de frequentie van ademhalen flink oplopen. Een paard dat netjes is getraind voor het werk dat hij moet doen, zal na tien minuten tot een half uur weer op zijn 'normale' ademhaling zitten. Heeft een paard in rust een duidelijk hogere ademhalingsfrequentie, dan kan dit een signaal zijn er iets mis. Daarom is het belangrijk om te weten wat voor jouw paard gebruikelijk is. In de flanken kan bij een paard met luchtwegproblemen ook het zogenaamde 'naknijpen' worden gezien: aan het eind van het uitademen spannen de buikspieren zich aan om de laatste lucht uit de longen te drukken. Dit is nodig wanneer de elasticiteit van de longen niet meer voldoende is om de lucht naar buiten te krijgen.

POLS

De 'pols' wordt bij het paard helemaal niet gevoeld aan de pols (pols van de mens = handwortel of voorknie bij een paard), maar aan de binnenkant van de kaaktak. Daar loopt een slagader (arterie) over een harde ondergrond (het kaakbot) en kun je met je vingertoppen de hartslag voelen. De hartslag in rust is bij een gezond paard 28 tot 40 slagen per minuut. Wanneer het voelen van de slagader aan de kaakomslag niet lukt, is het mogelijk om te proberen om de hartslag aan het hart te voelen. Het hart staat bij een paard rechtop in de borstkas achter de elleboog en iets meer aan de linkerkant dan aan de rechterkant. Daarom is het hart links het beste te voelen en eventueel met een stethoscoop ook te horen. Het voelen naar het kloppen van het hart doe je door aan de linkerkant de hand tussen de elleboog en de borstkas te leggen, dan de vingers tussen de ribben te leggen en vervolgens rustig te voelen. Als het in rust niet lukt om de hartslag te

BASIS- WAARDEN BIJ EEN GEZOND PAARD

- Een gezond paard ademt in rust 8 tot 12 keer per minuut.
- De hartslag in rust is 28 tot 40 slagen per minuut.
- De normale lichaamstemperatuur van een paard is 37,4 tot 38,0 graden Celsius.

Aan de binnenkant van de kaaktak loopt een slagader over een harde ondergrond. Daar kun je met je vingertoppen de hartslag voelen.

De temperatuur van een paard kan worden opgenomen met een gewone digitale mensenthermometer. Het beste is om die glad te maken met een beetje vaseline.

Het hart bevindt zich bij een paard op deze plek.

voelen, probeert het dan eerst een keer als het paard een paar rondjes aan de longe heeft gegaloppeerd. Bij een hogere en dus krachtigere hartslag is het wat gemakkelijker. Wanneer je 'in rust' aan de kaak voelt of probeert de hartslag te voelen achter de linkerelleboog, is het paard al niet meer echt in rust. Dan wordt dus vaak een waarde op of net boven de bovengrens gevonden (40-44 slagen per minuut). Een verhoogde hartslag in rust (als het paard stilstaat) kan er op duiden dat het paard bijvoorbeeld pijn heeft, maar ook bij angst of opwindning kan de hartslag omhoog gaan.

STETHOSCOOP

De dierenarts gebruikt vaak een stethoscoop om naar het hart te luisteren. Hij kan daarmee de frequentie (aantal slagen per minuut) horen en luisteren of de hartslag regelmatig is en of er bijgeluiden te horen zijn. Een goede stethoscoop is duur, maar een eenvoudige versie is er al vanaf € 15,-. Veel enduranceruiters hebben er een omdat het in die tak van sport noodzakelijk is de hartslag precies te weten voordat je het paard ter keuring op een vetgate aanbiedt. Natuurlijk kan de hartslag ook worden gemeten met een hartslagmeter, maar die is een stuk duurder. Veel ruiters die op hoger niveau in de sport actief zijn met hun paard gebruiken in de training een hartslagmeter. Dit kan veel vertellen over de conditie van het paard.

TEMPERATUUR

De normale lichaamstemperatuur van een paard is 37,4 tot 38,0° Celsius. De temperatuur van een paard kan worden opgenomen met een gewone digitale mensenthermometer. Er zijn speciale digitale paardenthermometers die aan het einde een groot oog hebben om de thermometer vast te kunnen blijven houden. Om de thermometer gemakkelijk in de anus te schuiven, is van te voren glad maken met een beetje vaseline aan te bevelen. Een

oorthermometer is bij een paard geen goed idee. Het paardenoer is te diep om bij het trommelvlies te komen en de meeste paarden vinden het niet fijn dat je iets in hun oor wilt stoppen. Als een paard moet worden getemperatuurd, kan een helper een voorvoet optillen aan de kant waar de persoon met de thermometer staat, om de kans op een klap te verkleinen. Het is goed om te weten wat van jouw paard de normale ochtend- en avondtemperatuur is. De ochtendtemperatuur is vaak iets lager. De normale waarden van je paard zijn soms wat hoger of lager dan wat als de norm wordt beschouwd. Als je die waarden weet, weet je dus ook wanneer iets echt afwijkend is.

VERDER KIJKEN

Na het paard in zijn geheel te hebben bekeken, is het belangrijk het dier wat meer van nabij te bekijken. Zitten er ergens wondjes, kale plekken, bobbels of andere opvallende dingen? Niet ieder pukkeltje is direct een ramp, maar het is goed om af en toe een keer jouw hele paard goed van boven tot onder te bekijken, ook onder de buik en in de liezen. Immers, een klein probleem is makkelijker op te lossen dan een ernstige kwaal.

VOELEN

Voelen, in de diergeneeskunde 'palperen' genoemd, is het zorgvuldig met de vingertoppen betasten van bepaalde onderdelen. Vooral de pezen van de onderbenen zijn bij paarden kwetsbaar. Als je iedere dag zorgvuldig alle vier de onderbenen afvoelt, valt een verdikking direct op. Wees voorzichtig bij afwijkende verdikkingen of zwelling aan het paardeneen. Dit kan een aanwijzing zijn voor een beginnende blessure die makkelijk erger wordt als je gewoon door blijft rijden. Ook is het verstandig dagelijks voor het opzadelen even met de hand aan beide zijden over de rug te voelen of zich er misschien drukkingen of iets dergelijks ontwikkelen. U

TWIJFEL? DIERENARTS RAADPLEGEN!

Als je bij het zelfonderzoek van je paard tegen rare dingen aanloopt of dingen vindt die je niet begrijpt of niet vertrouwt, is het tijd om je dierenarts te raadplegen. Hetzelfde geldt voor veranderingen aan de manier van lopen of verdikkingen aan het been. Je hebt enkele maanden geleden

misschien het verhaal gehoord over het Nederlandse toppaard met het hartprobleem. Hij had het geluk dat zijn amazone altijd met een hartslagmeter reed. Het viel haar op dat de hartslag veel hoger was dan normaal. Zo werd al in een vroeg stadium een dierenarts gewaarschuwd. Beter de dierenarts een

keer te veel raadplegen dan te laat. Bij twijfel kun je ook eerst iemand raadplegen met veel ervaring met paarden. Laat je niet van de wijs brengen door tal van (ongevraagde) adviezen die je misschien krijgt. Als jij je paard regelmatig goed bekijkt, weet jij het beste als er iets niet helemaal goed is.